

Сучасні інформаційні війни: на прикладі російсько-українського протистояння

УДК 327

DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2024-1.2>

Ларіончева Наталія Анатоліївна
аспірантка кафедри політичних наук
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
вул. Володимирська, 60, Київ, Україна
ORCID: 0009-0000-3605-0163

Сучасні інформаційні війни спрямовані на маніпуляцію громадською думкою, формування стереотипів та перекручення фактів. Вони можуть впливати на погляди та переконання громадян, спричиняти паніку та негативне ставлення до певних подій чи осіб. Крім того, інформаційні війни можуть мати серйозний вплив на національну безпеку країн, спровокувати міжнародні конфлікти та впливати на геополітичну ситуацію в світі. Розуміння цих процесів допомагає країнам розробляти ефективні стратегії з протидії інформаційним загрозам та забезпечити національну безпеку. Метою статті стало розкрити особливості інформаційних війн в контексті сучасних геополітичних конфліктів на прикладі війни між Росією та Україною, а ключовим завданням – визначення основних технологій та підходів, які застосовувались в цьому конфлікті та за рахунок яких інструментів їх було реалізовано. В ході дослідження було застосовано метод аналізу документів та контентаналізу. Аналізуючи сучасні реалії інформаційної війни в контексті міжнародних відносин, ми дійшли висновку про її критичне значення та вплив на геополітичні процеси. Напередодні XXI століття іміджева складова стала одним із найважливіших інструментів інформаційної війни, де відображення інформації про події, перекручення фактів та створення ілюзій стає ключовим фактором у формуванні світових поглядів та впливу на суспільну свідомість. Підкреслення ролі інформаційних технологій та їх впливу на інформаційні конфлікти наголошує на необхідності постійного аналізу та адаптації до нових викликів у цій сфері. Крім того, розгляд випадків інформаційних втручань у вибори, події на міжнародній арені, а також взаємодії між країнами дозволяє зрозуміти, що інформаційна війна стає не менш важливою, ніж збройний конфлікт, і може мати значний вплив на геополітичну ситуацію.
Ключові слова: війна, інформаційна війна, Росія, Україна, засоби масової інформації, медіа, пропаганда, маніпуляції.

Вступ. Вивчення сучасних інформаційних воєн в контексті російсько-українського протистояння є вельми актуальним у сучасному світі з огляду на динаміку сучасних конфліктів та їхній вплив на глобальну політичну сцену. Однією з ключових причин цієї актуальності є зміна характеру конфліктів, де інформаційна складова стає все більш важливою та впливовою. Сучасні інформаційні війни спрямовані на маніпуляцію громадською думкою, формування стереотипів та перекручення фактів. Вони можуть впливати на погляди та переконання громадян, спричиняти паніку та негативне ставлення до певних подій чи осіб. Крім того, інформаційні війни можуть мати серйозний вплив на національну безпеку країн, спровокувати міжнародні конфлікти та впливати на геополітичну ситуацію в світі. Розуміння цих процесів допомагає країнам розробляти ефективні стратегії з протидії інформаційним загрозам та забезпечити національну безпеку. З розвитком інформаційних технологій зростає потенціал для проведення інформаційних атак і маніпуляцій, що ставить під загрозу кібербезпеку та потребує розвитку відповідних заходів з захисту інформації та кіберінфраструктури. Крім того, інформаційні війни можуть впливати на міжнародні відносини та спричиняти політичні напруження між країнами. Розуміння їхньої природи та впливу допомагає країнам формувати зовнішню політику та стратегії взаємодії з іншими державами. У цьому контексті дослідження сучас-

них інформаційних воєн на прикладі російсько-українського протистояння може допомогти розкрити сутність цих процесів, виявити їхні зв'язки з політичною, соціальною та культурною дійсністю, а також розробити стратегії протидії та захисту від інформаційних загроз.

Мета та завдання. Розкрити особливості інформаційних воєн в контексті сучасних геополітичних конфліктів на прикладі війни між Росією та Україною. Ключовим завданням стало – визначити основні технології та підходи, які застосовувались в цьому конфлікті та за рахунок яких інструментів їх було реалізовано.

Методи дослідження. Метод аналізу документів дозволив розглянути офіційні заяви, закони та політичні програми, що стосуються інформаційної складової російсько-української війни. Контент-аналіз дозволив прослідкувати стратегії інформаційної війни через аналіз матеріалів у засобах масової інформації.

Результати. Останні десятиліття свідчать про епохальні зміни в сфері медіа, зумовлені введенням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій. Ці технології стали каталізаторами революційних трансформацій, які впливають на всі аспекти суспільства, включаючи медіа. Спостерігається швидкий розвиток використання цих технологій у міжнародно-політичній сфері, де вони використовуються для сприяння спілкуванню, обміну інформацією та впливу на гло-

бальну аудиторію. Особливою активністю відзначається Інтернет, який разом із пов'язаними з ним медіа-сервісами визнаються ключовими технологічними платформами для медіа-інфраструктури на всіх рівнях – як глобальному, так і локальному. Суттєвий вплив Інтернету на суспільство полягає в тому, що він став не тільки засобом спілкування та інформаційного обміну, але й необхідною складовою практично всіх сфер людського життя. Його роль у глобальному політичному, економічному та гуманітарному розвитку стає все більш вагомим завдяки поширенню та вдосконаленню інформаційно-комунікаційних технологій. Таким чином, інформаційна революція, спричинена новими технологіями, продовжує перетворювати медіа-ландшафт та суспільство в цілому [1, с. 2].

Інформаційні війни та медіа-тероризм, що виникають у контексті інформаційної глобалізації, викликають все більше обурення та занепокоєння через їх потенційні наслідки. Загалом, інформаційна війна може бути охарактеризована як комплекс заходів інформаційного забезпечення, протидії та захисту, спрямованих на досягнення та збереження переваги у сфері інформації над опонентом. Це включає в себе розповсюдження пропаганди, маніпуляцію інформацією, кібератаки, дезінформацію та інші тактики, які використовуються для впливу на мислення та переконання аудиторії.

Поширення інформаційних воєн пояснюється їхнім потенціалом в досягненні політичних цілей через маніпуляцію глобальною психологією, створення сприятливих думок та вплив на переконання суспільства. Вони можуть також бути використані для дискредитації опонентів, створення хаосу та паніки, а також впливу на результати виборів та політичні процеси.

Термін "інформаційна війна" виник у середині 1980-х років, коли Збройні Сили Сполучених Штатів стали стикатися з новими викликами після закінчення Холодної війни. Він став результатом досліджень американських військових теоретиків, які визначили потребу в нових стратегіях та тактиках інформаційної боротьби. Термін почав активно використовуватися у пресі після операції «Буря в пустелі» (1991), коли інформаційні технології вперше використовувалися в бойових діях. У 1992 році термін був вперше офіційно використаний в документах Міністерства оборони США, що свідчить про важливість цього поняття у контексті нових військових та політичних реалій [8] Основа інформаційної війни – маніпуляція інформацією з метою змусити об'єкт впливу приймати рішення на користь того, хто веде інформаційну війну [6].

У своїй науковій роботі "Неочікувані результати кремлівської пропаганди в Google News", Дж. Брандт та В. Віртшафтер детально розглядають вплив російської пропаганди на вірян

у Google News перед вторгненням Росії в Україну. Вони показують, що за допомогою різноманітних інформаційних каналів Росія активно створювала та поширювала альтернативний наратив, який стверджував про насильство, вчинене урядом України проти російськомовного населення. Цей наратив вдалося підтримати завдяки публікаціям у Інтернеті, які потім з'явилися у результатах пошуку, включаючи платформу Google News [18].

Поруч з кібернетичними аспектами, термін «інформаційна війна» охоплює також контроль над підводними кабелями зв'язку, формування національних наративів та маніпулювання інформаційним простором. Науковці зазначають, що головною метою цієї війни є досягнення стратегічної перемоги та застосування рефлексивного контролю, що вимагає постійної адаптації та інноваційних підходів в інформаційних стратегіях [7].

У зазначеному контексті виявлено, що під час загострення конфлікту на сході України у 2022 році, Росія активно користувалася засобами інформаційної впливовості. Зокрема, контроль над російськими ЗМІ, як відзначено в роботі Ф. Манжу, грав ключову роль у успішному поширенні кремлівських наративів та мобілізації громадян Російської Федерації на підтримку офіційної позиції щодо українського конфлікту. У той же час, відповідно до відомостей, представлених у статті Ф. Манжу, українська сторона реагувала на цю інформаційну кампанію за допомогою розвинутих протиінформаційних стратегій. Суть цих стратегій полягала у створенні образу України як країни, що володіє стійкістю та відвагою перед ворожим впливом. Важливою складовою української пропаганди стали історії героїв та мучеників, що сприяли підкресленню духовної міцності нації та протидії агресивній політиці Росії [9].

Додатково можна відзначити, що інформаційна війна в даному контексті охоплювала ширший спектр дій, включаючи не лише контроль над ЗМІ, але й маніпулювання соціальними мережами, створення фейкових новин та інші техніки, спрямовані на вплив на громадську думку в обох країнах.

Також важливо розглянути вплив літературних та кінематографічних творів на формування наративу в контексті інформаційного конфлікту. Твори, що презентують Україну як агресивну та загрозову країну, можуть поглибити інформаційний розкол та підживити негативні стереотипи. Додатково до цього, дослідження вказує на активне використання російськими спецслужбами телефонної та інтернет-пропаганди з метою деморалізації українського населення під час періодів мобілізації. Це проявлялося у масовій розсилці повідомлень про надмірну загрозу від російських військ, що спричиняло паніку та посилювало напруженість серед українців. Така стратегія спрямована на підірив духовного та психологічного стану су-

пільства, а також на посилення відчуття безпеки серед росіян та розпалювання недовіри до власної країни в очах українців [14].

Варто відзначити, що Росія активно застосовувала вдосконалені технології та військовий зв'язок для забезпечення підтримки своїх інформаційних стратегій. Різноманітні інформаційні операції були спрямовані на максимізацію ефективності та досягнення бажаних цілей [5].

Також слід відзначити, що введення різних законодавчих актів у Росії спрямовувалося на обмеження свободи слова та контроль над інформаційним простором. Наприклад, закриття видань, які були критично налаштовані до влади, та прийняття законів, що передбачали покарання за поширення "неправдивої інформації", створювали небезпеку для свободи преси та свободи слова в цій країні. Дослідження також розкривають, що Росія використовувала телефонну та інтернет-пропаганду з метою деморалізації українського населення під час періодів мобілізації. Це включало масштабну розсилку повідомлень про загрозу від російських військ, що призводило до паніки серед населення та підкріплювало загострення напруженості в суспільстві [10].

Після ухвалення зазначеного закону відомо, що кілька західних ЗМІ зважились на відкликання своїх кореспондентів з території Росії у зв'язку з ризиком для їхньої безпеки. При цьому, деякі незалежні російські ЗМІ, такі як «ТВ Дождь» і «Нова газета», припинили свою діяльність, а доступ до веб-сайтів таких міжнародних медіа-організацій, як Deutsche Welle, BBC, Meduza та Radio Free Europe, був обмежений без використання VPN. Цей епізод ілюструє глибоко вкорінений в російському суспільстві характер інформаційної війни, спрямованої на порушення правдивості подій та розплування істини, яка транслюється через засоби масової інформації під час триваючого конфлікту з Україною [13].

Повідомляється, що ще у 2008 році відомий російський фашист Олександр Дугін публічно пропагував ідею вторгнення в Україну та інші колишні республіки СРСР. Крім того, російські вчителі були наділені докладними інструкціями стосовно того, як викладати інформацію про вторгнення в Україну в школах. Також театр імені Маяковського в Москві отримав від уряду повідомлення, в якому просилося утриматися від будь-яких коментарів щодо ходу військових дій в Україні, з попередженням, що будь-які негативні висловлення будуть розцінені як зрада Батьківщини [17].

Також слід відзначити, що російський уряд активно використовує різні символи, включаючи символ "Z", як провокаційний пропагандистський інструмент, тоді як цивільне населення Росії демонструє підтримку вторгнення.

Телеканали, що перебувають під контролем держави, у своїх трансляціях підкреслюють втор-

гнення як місію звільнення, водночас обвинувачуючи українські збройні сили в нападах на мирних мешканців. Наприклад, Федеральна служба безпеки (ФСБ) сфабрикувала відео, у якому жінка звинувачує Україну відомими воєнними злочинами, а також поширила скріншоти електронних листів, які містять вказівки для ЗМІ щодо нерозголошення джерела відеоматеріалу [4].

У 2022 році Центр стратегічних і міжнародних досліджень наголошував на тому, що українське вторгнення "демонструє страшні подібності з радянським вторгненням в Афганістан у 1979 році", що є результатом поганої розвідки, неправильного розуміння міжнародних реакцій, надмірного оптимізму та заниження оцінки вартості операції.

Росія здобула досвід використання авторитетних західних ЗМІ, таких як BBC News, Reuters і AFP, для поширення антиукраїнської пропаганди, адже ЗМІ виявились непередбаченими до російсько-української війни 2014 року, і часто вони ставали носіями фейкових наративів.

Крім того, Росія вивчила мистецтво використання західних PR-компаній для просування своїх наративів в інтересах державних установ та приватних корпорацій. Кремль також наказав офіційним російським телеканалам максимально можливо транслювати програму Такера Карлсона, що особливо актуалізувалося після звітів про його інтерв'ю з Путіним [11].

Втручання Росії в українські ЗМІ виявлялося в відключенні телеканалів інформаційної агенції "1+1" і "5 канал" на окупованій території Криму, а також у блокуванні доступу до українських веб-сайтів та проведенні DDoS-атак на українські інформаційні ресурси [2].

Один з ілюстративних прикладів, що розкриває всі аспекти російської пропагандистської машини, – це справа збиття рейсу 17 авіакомпанії Malaysia Airlines. Ця подія викликала значний резонанс у міжнародній громадськості та стала об'єктом інтенсивної інформаційної боротьби [3].

Після катастрофи російське агентство дезінформації Internet Research Agency (IRA) здійснило значний обсяг роботи у соціальних мережах, публікуючи за три дні понад 111 000 фейкових твітів зі штучних акаунтів, переважно російською мовою. Ці твіти містили різноманітні твердження та інсинуації, спрямовані на змішання картини подій та створення певного наративу щодо причини катастрофи [15]. Початково розповідь пропагандистських каналів стверджувала, що авіалайнер був збитий українськими бойовиками, але згодом тон повідомлень змінився. Через Twitter розпочалася кампанія, яка підтримувала версію про вину України в цій трагедії. Серед використаних аргументів були наведені твердження невідомого користувача, який видалився авіадиспетчером, що стверджував про

наявність українських винищувачів поруч із літаком, а також публікація «Комсомольської правди», яка прослуховування, що, як стверджувалося, були зірваними агентами ЦРУ, діючими в інтересах США [12].

Національний комітет з розвідки та безпеки британського парламенту у своїй доповіді наголосив на масштабах інформаційної кампанії, яку вела Росія з метою переконати світ у тому, що вона не має причетності до цієї трагедії. Пізніше Росія виносила різні аргументи, пояснюючи свої дії на кордонах України як проведення військових навчань або захист російськомовних громадян на сході України.

У XXI столітті важливість інформаційної складової в конфліктах стала надзвичайно високою, оскільки вона може суттєво вплинути на сприйняття репутації противника, що в свою чергу може призвести до ігнорування або навіть дискредитації його інтересів на міжнародному рівні. Останні десятиріччя відзначається шаленим розвитком можливостей інформаційних технологій, що робить це питання одним із найважливіших у боротьбі за глобальний інформаційний простір, який відповідає національним інтересам країн.

Роль інформаційних технологій у міжнародних відносинах, зокрема в інформаційній боротьбі, стала критичною, оскільки вони породили новий рівень конкуренції та вплинули на хід подій у цій сфері. Це було особливо помітно під час воєнних конфліктів, таких як війна між Грузією та Росією у 2008 році або газова криза між Росією та Україною у той самий період.

Інформаційна війна, будучи засобом спотворення реальності в суспільному світі, може призвести до суттєвих відхилень у масовому сприйнятті подій, і результати цієї війни можуть значно відрізнятись від наслідків військових дій. Іноді перемога в інформаційній війні може мати навіть більше значення для учасників, ніж самі воєнні перемоги.

На прикладі конфліктів останніх років видно, як результати інформаційних операцій впливають на розвиток подій: після війни в Південній Осетії Росія відчула відтік іноземного капіталу, а загроза розміщення американської ПРО на території Польщі стрімко зростає. Щодо наслідків української "газової" інформаційної кампанії, Україна, незважаючи на підписання "нового" газового контракту, стикнулася зі складнощами у політичних та дипломатичних відносинах з країнами Європи [1, с. 3].

Російське втручання в іноземні вибори, зокрема у вибори в США 2016 року, також описується як інформаційна війна. Дослідження показують, що і Росія, і Захід ведуть інформаційну війну. Росія вважає, що Захід підриває її лідера через заохочення до повалення авторитарних режимів і ліберальних цінностей. У відповідь Росія сприяє поширенню

антиліберальних настроїв, зокрема расизму, гомофобії та жінконенависництва [16].

Висновки. Отже, аналізуючи сучасні реалії інформаційної війни в контексті міжнародних відносин, можна зробити висновок про її критичне значення та вплив на геополітичні процеси. Напередодні XXI століття іміджева складова стала одним із найважливіших інструментів інформаційної війни, де відображення інформації про події, перекручення фактів та створення ілюзій стає ключовим фактором у формуванні світових поглядів та впливу на суспільну свідомість. Підкреслення ролі інформаційних технологій та їх впливу на інформаційні конфлікти наголошує на необхідності постійного аналізу та адаптації до нових викликів у цій сфері. Крім того, розгляд випадків інформаційних втручань у вибори, події на міжнародній арені, а також взаємодії між країнами дозволяє зрозуміти, що інформаційна війна стає не менш важливою, ніж збройний конфлікт, і може мати значний вплив на геополітичну ситуацію.

Війна між Росією та Україною стала полем битви у сфері інформаційних технологій. Російське втручання в українські справи супроводжується широкомасштабною інформаційною кампанією, спрямованою на маніпулювання суспільною думкою як у самій Росії, так і за її межами. Це включає розповсюдження дезінформації через соціальні медіа, керовані державою телеканали та інші канали масової інформації, а також кібератаки на українські інформаційні системи. Результати цієї інформаційної війни відчутні не лише на політичному та військовому рівнях, але й у глибині суспільства. Отже, в умовах сучасного глобального інформаційного простору, розуміння та використання інформаційних технологій стає критично важливим для успішного ведення конфліктів та досягнення геополітичних цілей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гурковський В. І. Особливості застосування інформаційної зброї в умовах глобального інформаційного суспільства [Електронний ресурс] / В. І. Гурковський // Електронне наукове фахове видання «Державне управління: удосконалення та розвиток». – Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=123>
2. "У Криму відключили 5-ий канал і "1+1"". Українська правда – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2014/03/6/7017872/2022-02-04>
3. Aric Toler (2018) The Kremlin's Shifting, Self-Contradicting Narratives on MH17, Bellingcat Retrieved from: <https://www.bellingcat.com/news/uk-and-europe/2018/01/05/kremlins-shifting-self-contradicting-narratives-mh17/> (accessed 03.02.2024)
4. Baker Sinéad (2022). Video of woman accusing Ukraine of war crimes in Mariupol was a fake made by Russia's FSB spy agency, report says Business Insider. Retrieved from: <https://www.businessinsider.com/video->

woman-accusing-ukraine-war-crimes-russian-fake-report-2022-3 (accessed 03.02.2024)

5. Communication Breakdown: How Russia's Invasion Of Ukraine Bugged Down at the Wayback Machine (2022) Radio Free Europe/Radio Liberty, Retrieved from: <https://www.rferl.org/a/communication-lapses-russia-invasion-failures/31761259.html> (accessed 12.02.2024)

6. Hong, Zu-Chi; Hung, Zu-Wei (2022) How cognitive warfare works in China: A frontline perspective on Taiwan's wars against disinformation. *Journal of Global Security Studies*. 7 (4) Retrieved from: <https://academic.oup.com/jogss/article/7/4/ogac016/6647447> (accessed 12.02.2024)

7. Gilles, Keir (2016) Handbook of Russian Information Warfare. Fellowship Monograph Retrieved from: https://css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/resources/docs/NDC%20fm_9.pdf (accessed 12.02.2024)

8. Glenn Jerome (1989) *Defense, The Mind of the Future*, Acropolis Books, Chapter 9 Washington, DC, 307 p.

9. Manjoo Farhad (2022) Opinion: Putin No Longer Seems Like a Master of Disinformation, *The New York Times*. Retrieved from: <https://www.nytimes.com/2022/03/02/opinion/putin-disinformation-social-media.html> (accessed 12.02.2024)

10. Phil Muncaster (2017) Russia Admits Major Info Warfare Mission. *Infosecurity Magazine* Retrieved from: <https://www.infosecurity-magazine.com/news/russia-admits-info-warfare-mission/> (accessed 8.02.2024)

11. Putin's Goons Say Tucker Carlson Is Must-See TV: The Kremlin has told state-run TV to air Carlson's pro-Russia talking points as much as possible (2022), *Vanity Fair*, Retrieved from: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjfttiDzeSEAxUHxgIHHW3TCQcQFnoECBUQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.vanityfair.com%2Fnews%2F2022%2F03%2Ftucker-carlson-kremlin-russia-tv&usq=AOvVaw3PHOI8fvQpsG_IRfxq5UkB&opi=89978449 (accessed 8.02.2024)

12. Reid Standish (2015) Propaganda Watch: Listen to Two Russians Badly Impersonate CIA Spies to Pin MH17 on U.S. Foreign Policy. Retrieved from: <https://foreignpolicy.com/2015/08/12/propaganda-watch-listen-to-two-russians-badly-impersonate-cia-spies-to-pin-mh17-on-u-s/> (accessed 8.02.2024)

13. Russia: Fewer independent media outlets every day: Media outlets in Russia have to call the war against Ukraine a "special military operation." Journalists who try to resist face harsh consequences. The latest casualty is Russia's best-known independent radio station (2022) Nicole Goebel, ed. *Deutsche Welle*, Retrieved from: <https://www.dw.com/en/russia-fewer-independent-media-outlets-every-day/a-61004083> / (accessed 8.01.2024)

14. Sazonov Vladimir (2016) The Kremlin's Total Information Warfare with No Moral Boundaries. *Diplomaatia*. International Centre for Defence and Security (ICDS). 13 (158): 9–12. Retrieved from: <https://icds.ee/en/the-kremlins-total-information-warfare-with-no-moral-boundaries/> (accessed 8.01.2024)

15. Sear Tom (2018) MH17: Initial observations of Russian influence operations relating to Australia". Joint

Standing Committee on Electoral Matters, Australian Parliament. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/333917200_MH17_initial_observations_of_Russian_influence_operations_relating_to_Australia_related_thereto_Submission_on_notice_Executive_Summary (accessed 8.01.2024)

16. Sohl Ben (2022) *Discolored Revolutions: Information Warfare in Russia's Grand Strategy*. *The Washington Quarterly*. 45 (1): 97–111. doi:10.1080/0163660X.2022.2057113. S2CID 248393195.

17. Tyan, Alexandra (2022). The Kremlin forces schools and theaters to uphold Putin's invasion propaganda Coda Media. Retrieved from: <https://www.codastory.com/disinformation/kremlin-schools-propaganda/> (accessed 8.01.2024)

18. Wirtschafter Jessica (2022). The surprising performance of Kremlin propaganda on Google News. *Brookings*. Retrieved from: <https://www.brookings.edu/articles/the-surprising-performance-of-kremlin-propaganda-on-google-news/> (accessed 12.01.2024)

REFERENCES:

1. Ghurkovsjkyj V. (2010) Osoblyvosti zastosuvannya informatsiynoyi zbroji v umovakh hlobal'noho informatsiynoho suspil'stva [Features of the Use of Information Weapons in the Global Information Society] *Elektronne naukove fakhove vydannya «Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok»* [Electronic scientific publication «Public administration: improvement and development»] (electronic journal), № 4, Retrieved from: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=123> (accessed 03.02.2024) (in Ukrainian).

2. "U Krymu vidklyuchyly 5-yy kanal i "1+1"" [Channel 5 and "1+1" were disconnected in Crimea.] *Ukrayins'ka pravda* (in Ukrainian) Retrieved from: <https://www.pravda.com.ua/news/2014/03/6/7017872/022-02-04.> (accessed 03.02.2024) (in Ukrainian).

3. Aric Toler (2018) The Kremlin's Shifting, Self-Contradicting Narratives on MH17, *Bellingcat* Retrieved from: <https://www.bellingcat.com/news/uk-and-europe/2018/01/05/kremlins-shifting-self-contradicting-narratives-mh17/> (accessed 03.02.2024).

4. Baker Sinéad (2022). Video of woman accusing Ukraine of war crimes in Mariupol was a fake made by Russia's FSB spy agency, report says *Business Insider*. Retrieved from: <https://www.businessinsider.com/video-woman-accusing-ukraine-war-crimes-russian-fake-report-2022-3> (accessed 03.02.2024).

5. Communication Breakdown: How Russia's Invasion Of Ukraine Bugged Down at the Wayback Machine (2022) Radio Free Europe/Radio Liberty, Retrieved from: <https://www.rferl.org/a/communication-lapses-russia-invasion-failures/31761259.html> (accessed 12.02.2024).

6. Hong, Zu-Chi; Hung, Zu-Wei (2022) How cognitive warfare works in China: A frontline perspective on Taiwan's wars against disinformation. *Journal of Global Security Studies*. 7 (4) Retrieved from: <https://academic.oup.com/jogss/article/7/4/ogac016/6647447> (accessed 12.02.2024).

7. Gilles, Keir (2016) Handbook of Russian Information Warfare. Fellowship Monograph Retrieved from: https://css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/resources/docs/NDC%20fm_9.pdf (accessed 12.02.2024).

8. Glenn Jerome (1989) *Defense, The Mind of the Future*, Acropolis Books, Chapter 9 Washington, DC, 307 p.
9. Manjoo Farhad (2022) *Opinion: Putin No Longer Seems Like a Master of Disinformation*, The New York Times. Retrieved from: <https://www.nytimes.com/2022/03/02/opinion/putin-disinformation-social-media.html> (accessed 12.02.2024).
10. Phil Muncaster (2017) *Russia Admits Major Info Warfare Mission*. Infosecurity Magazine Retrieved from: <https://www.infosecurity-magazine.com/news/russia-admits-info-warfare-mission/> (accessed 8.02.2024).
11. *Putin's Goons Say Tucker Carlson Is Must-See TV: The Kremlin has told state-run TV to air Carlson's pro-Russia talking points as much as possible* (2022), Vanity Fair, Retrieved from: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjfttiDzeSEAxUHxgIHHW3TCQcQFnoECBUQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.vanityfair.com%2Fnews%2F2022%2F03%2Ftucker-carlson-kremlin-russia-tv&usg=AOvVaw3PHOI8fvQpsG_IRfxq5UkB&opi=89978449 (accessed 8.02.2024).
12. Reid Standish (2015) *Propaganda Watch: Listen to Two Russians Badly Impersonate CIA Spies to Pin MH17 on U.S.* Foreign Policy. Retrieved from: <https://foreignpolicy.com/2015/08/12/propaganda-watch-listen-to-two-russians-badly-impersonate-cia-spies-to-pin-mh17-on-u-s/> (accessed 8.02.2024).
13. *Russia: Fewer independent media outlets every day: Media outlets in Russia have to call the war against Ukraine a "special military operation." Journalists who try to resist face harsh consequences. The latest casualty is Russia's best-known independent radio station* (2022) Nicole Goebel, ed. Deutsche Welle, Retrieved from: <https://www.dw.com/en/russia-fewer-independent-media-outlets-every-day/a-61004083> / (accessed 8.01.2024).
14. Sazonov Vladimir (2016) *The Kremlin's Total Information Warfare with No Moral Boundaries*. *Diplomaatia*. International Centre for Defence and Security (ICDS). 13 (158): 9–12. Retrieved from: <https://icds.ee/en/the-kremlins-total-information-warfare-with-no-moral-boundaries/> (accessed 8.01.2024).
15. Sear Tom (2018) *MH17: Initial observations of Russian influence operations relating to Australia*". Joint Standing Committee on Electoral Matters, Australian Parliament. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/333917200_MH17_Initial_observations_of_Russian_influence_operations_relating_to_Australia_related_thereto_Submission_on_notice_Executive_Summary (accessed 8.01.2024).
16. Sohl Ben (2022) *Discolored Revolutions: Information Warfare in Russia's Grand Strategy*. *The Washington Quarterly*. 45 (1): 97–111. doi:10.1080/0163660X.2022.2057113. S2CID 248393195.
17. Tyan, Alexandra (2022). *The Kremlin forces schools and theaters to uphold Putin's invasion propaganda* Coda Media. Retrieved from: <https://www.codastory.com/disinformation/kremlin-schools-propaganda/> (accessed 8.01.2024).
18. Wirtschafter Jessica (2022). *The surprising performance of Kremlin propaganda on Google News*. Brookings. Retrieved from: <https://www.brookings.edu/articles/the-surprising-performance-of-kremlin-propaganda-on-google-news/> (accessed 12.01.2024).

Modern information wars: on the example of the Russian-Ukrainian confrontation

Larioncheva Nataliia Anatoliivna

Postgraduate Student at the Department
of Political Science
Taras Shevchenko National University
of Kyiv
Volodymyrska str., 60, Kyiv, Ukraine
ORCID: 0009-0000-3605-0163

Modern information warfare is aimed at manipulating public opinion, forming stereotypes and distorting facts. They can influence the views and beliefs of citizens, cause panic and negative attitudes towards certain events or individuals. In addition, information wars can have a serious impact on the national security of countries, provoke international conflicts and influence the geopolitical situation in the world. Understanding these processes helps countries develop effective strategies to counter information threats and ensure national security. The purpose of the article is to reveal the peculiarities of information wars in the context of modern geopolitical conflicts on the example of the war between Russia and Ukraine, and the key task is to identify the main technologies and approaches used in this conflict and the tools used to implement them. The study used the method of document analysis and content analysis. Analyzing the current realities of information warfare in the context of international relations, we have come to the conclusion that it is of critical importance and influence on geopolitical processes. On the eve of the twenty-first century, the image component has become one of the most important tools of information warfare, where the display of information about events, distortion of facts and creation of illusions is becoming a key factor in shaping world views and influencing public consciousness. Emphasizing the role of information technologies and their impact on information conflicts emphasizes the need for constant analysis and adaptation to new challenges in this area. In addition, the consideration of cases of information interference in elections, events in the international arena, and interaction between countries makes it clear that information warfare is becoming no less important than armed conflict and can have a significant impact on the geopolitical situation.

Key words: war, information war, Russia, Ukraine, mass media, media, propaganda, manipulation.